

N:o 319.

Af herr **O. N. Olsson** i Heden, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till uppförande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m.

I början af sitt yttrande uti kungl. propositionen n:o 166 konstaterar herr statsrådet och chefen för civildepartementet, att tuberkulosen är den mest spridda folksjukdomen i vårt land, och den, som skördar det afgjordt största antalet offer. Härigenom bekräftas sålunda, att nämnda sjukdom är vårt lands farligaste folksjukdom och som sådan också vår farligaste inre fiende, helst den kräfver sina flesta offer inom ungdomens och de tidigare mannaårens ålderskategorier. Man finner vidare af den kungl. propositionen, att af alla dödsfall i åldern mellan 20—40 år ända till 53 % aflida af tuberkulos. Med dessa fakta för ögonen lär ingen tvekan kunna råda därom, att det är statens oafvisliga plikt att på det mest kraftiga sätt söka bekämpa denna hemska, vår bästa människokraft förödande sjukdom.

De principer, hvilka i fråga om bestridande af kostnaden för olika slag af allmän sjukvård, som f. n. tillämpas, peka väl oförtydligt därpå, att staten synnerligen verksamt bör träda emellan, då tuberkulosen med skäl närmast bör kunna hänföras till det slag af allmänfarliga sjukdomar, där staten helt eller till största delen bekostar vårdanstalter.

Utgående från nämnda förutsättning och med tanke på hurusom såväl landstingen som kommunerna i allmänhet äro hårdt tryckta af skattebördor, har man anledning befara, att vårdanstalter för tuberkulospatienter icke komma till stånd i nödig utsträckning, därest icke staten öfvertager större andel af kostnaderna, än den kungl. propositionen föreslår.

Då hvarje åtgärd från statens sida, såväl direkt som indirekt, för ett effektivt främjande af det behjärtansvärda ändamålet bör kunna be-tecknas såsom behöflig och välmotiverad, så torde ock alla betänklig-

heter få vika mot åtgärder, som i någon mån skulle skilja sig från hittills tillämpad praxis i närmast analoga fall.

Det torde därför icke böra möta hinder för staten att icke allenast, på sätt kungl. propositionen föreslår, bevilja statsbidrag, utan också bereda vederbörande, på sätt tuberkuloskommittén föreslagit, billiga lån till erforderliga belopp utöfver statsbidraget för uppförande af tuberkulos-sjukvårdsinrättningar.

Såsom jag ofvan häntydt, torde det blifva nödvändigt, därest nödigt antal vårdanstalter skola kunna åvägbringas, att statsbidraget utgår till större andel af kostnaden för dylik anstalt, än det kungl. förslaget förordar, och vågar jag i sådant afseende ifrågasätta, huruvida ifrågavarande statsbidrag icke bör utgå med hälften af kostnaden, dock högst 2,000 kronor för hvarje sjukplats.

Den inskränkning af vårdplatser i förhållande till invånareantalet, som Kungl. Maj:t föreslår såsom ett bland villkoren för statsbidrag, vågar jag anse såsom onödig och i vissa fall betänkelig. Den fara för alltför många sjukplatser och däraf föranledd oskäligt hög utgift för statsverket, som man uppenbart afsett att förekomma genom den föreslagna begränsningen af vårdplatser, regleras tvifvelsutan fullt betryggande och därjämte mest naturligt genom de afsevärda uppoffringar landsting och kommuner få vidkännas. Det lär för öfrigt i intet fall kunna vara förenligt med statens intresse, att, där tuberkulosen är synnerligen utbredd, genom restriktiva bestämmelser, hindra, att nödigt antal vårdplatser beredas. Det torde därjämte vara mäst lämpligt, att statsbidraget utgår på lika sätt och efter samma grunder inom alla delar af landet.

Beträffande kostnaderna för anskaffande af erforderliga byggnadstomter, så häfdar den kungl. propositionen den satsen, att dessa kostnader skola bestridas af vederbörande i orterna ensamt, men att fria byggnadstomter må upplåtas å kronan tillhörig mark.

Den sist anförda meningen torde i och för sig vara välbetänkt och underlätta kostnaden för vårdanstalters åvägbringande, där lämplig byggnadstomt står till buds på kronan tillhörig mark. Konsekvensen likasom rättvisan torde dock fordra, att någon hänsyn också tages till tomtkostnaderna, där byggnadstomter måste inköpas. Det torde nämligen knappast kunna betecknas såsom vare sig fullt billigt eller rättvist att ställa det så, att t. ex. inom ett landstingsområde en eller flera byggnadstomter skulle erhållas gratis af staten, under det ett annat finge dyrt betala sina tomtkostnader för samma allmännyttiga ändamål utan någon som helst statshjälp. Åtminstone torde det väl kunna försvaras, om kostnaderna för byggnadstomt, där sådan måste inköpas, får medräknas i anläggningskostnad, till hvilken staten bidrager.

Därest denna framställning om såväl statsbidrag som lån till uppförande eller inrättande af vårdanstalter åt tuberkulospatienter skulle vinna afseende, så finner jag det riktigast, att ränta å lånemedlen af vederbörande låntagare erlägges för hela försträckningstiden med $3\frac{1}{2}$ procent per år för hundra, eller, ifall staten själf får låna för ändamålet, med den ränta, som staten får betala.

På grund af det sålunda anförda tillåter jag mig vördsamt hemställa,

det Riksdagen behagade besluta:

1:o) att ställa till Kungl. Maj:ts förfogande erforderliga belopp dels såsom statsbidrag intill halfva anläggningskostnaden och dels såsom lån till bestridande af andra hälften af samma kostnad åt landsting, kommuner, föreningar och enskilda för uppförande eller inrättande af tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulossjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosafdelningar på andra sjukvårdsanstalter;

2:o) att i afseende härå fastställa följande allmänna bestämmelser:

För åtnjutande af statsbidrag:

a) att, innan statsbidrag beviljas, anstalten skall vara till läge, plan och ritningar pröfvad och godkänd i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst hälften af den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri inberäknad utgift jämväl för anskaffande af byggnadstomt; dock må statens bidrag icke öfverstiga 2,000 kronor för hvarje sjukplats, vederbörande anstalt beräknas rymma;

c) (lika med Kungl. Maj:ts förslag)

d) (lika med Kungl. Maj:ts förslag); samt

För åtnjutande af lån:

a) (Förutsättningar och villkor lika som under mom. 2:o) a), b), c) och d) här ofvan;

b) att lån må utfalla med $\frac{3}{4}$, så snart det beviljats, och med återstående $\frac{1}{4}$, sedan anstalten blifvit afsynad och godkänd;

c) att ränta erlägges med $3\frac{1}{2}$ för hundra om året å oguldna delen af kapitalet, till dess att detsamma blifvit genom årliga amorteringar under 40 år till fullo guldnet, dock att, därest staten själf får anlita lånevägen för tillhandahållande af erforderliga medel för här ifrågavarande ändamål, erlägges samma räntesats, som staten får betala;

3:o) (lika med Kungl. Maj:ts förslag under mom. 3:o).

Därest det särskilda utskottet finner skäligt att i större eller mindre mån tillstyrka denna motion, torde utskottet föreslå de penningbelopp, som af motionen kunna föranledas, äfvensom företaga eventuellt nödiga redaktionsförändringar i motionens yrkanden.

Stockholm den 1 maj 1908.

Oscar N. Olsson.

Uti motionens syfte instämma

C. T. Lind,
Tanum.

Joh. Larsson,
Presstorp.
